

1/2 118

MANSFELDIA COMITATUS.

Omitatus Mansfeldiæ superiori Saxoniae innexus est, inter Salam & Wiperam fluvios. Veteris itaque Saxoniae portio nomen habere putatur à Manno secundo Germanorum Rege, cum Mansvelt nihil aliud sonet, quam *Manni campus*. ^{Ratio nominis.} Eam etymologiam stabilire videtur Ascania, locus huic proximus, quem Ascenez Germanorum patris nomen referre nonnullis persuasum est. Est hic prope etiam Ascherleuben, quasi dicas Aschenez domum, & lacus ejusdem nominis. Ab Oriente Salam fluvium habet, territorium ^{Terminat.}

Magdeburgensis Archiepiscopi, & diocesis Merseburgensem. Thuringia à Meridie est, ab Occidente Comitatus Swartzeburgensis, Stolbergensis, necnon Principatus Sangerhusii, Anhaltinus, & Asseburgius. His itaque Comitibus Principibusque cingitur, Archiepiscopo Magdeburgensi, Episcopo Merseburgensi, Electore Saxoniae, Lantgravio Thuringiae, Duce Saxoniae, Episcopo Halberstadiensi, Principe Anhaltino, Domino Berburgensi, Comite Swartzeburgensi, & Stolbergensi, Domino à Werther, & Domino ab Asseburg. Quando hæc regio, aut à quibus titulo Comitatus insignita sit, incertum. Antiquitas tamen ejus ex eo evincitur, quod ejus Comes ^{Antiquitas.} Hegerus nomine, illius celeberrimi Arturii Britannorum Regis coætaneus fuerit, atque una cum ceteris hujus Regis Heroibus, mensam, quam vocant rotundam celebraverit. Vixit hic Arturius circa annum Christi 545. Quod si cui hæc de Tabula rotunda historia nimis fabulosa videatur, extat nihilominus in Angliæ Regni medietate, oppidum Mansvelt dictum, situm inter fluvium Trentam & Rotheram, non procul ab urbe Notingham.

Continet hic Comitatus in se quatuor alios Comitatus, *Arnstet, Wipra, Wetbin, & Quernfurt*. Hi olim proprios habuere Comitatus, nunc uni Mansfeldiæ Comiti obnoxii. Est quoque hic Palatinatus Saxonicus, aliiq; Principatus. Vrbes habet primarias *Mansfelt, Eisleben, Wipram & Leimbach*. ^{Urbes.} Mansfelt à Comitatu ipso nomen habet, cui proxime adjacet Leimbach, Wipra selquimiliare abest, à fluvio Wipera nomen habens, Eislebia unico. Omnium maxima Eislebia, quæ à me- ^{Eislebia.} tallis, quorum illic ingens proventus nobilitata est. Eruitur enim prope eam lapis niger fossilis, lithanthracum facie, qui excoctus igni, æs fundit, magno civium & aliorum incolarum lucro, quod acervi scoriarum & recrementorum ingentes demonstrant. Lapis ille fissus in scindulas, varias præsentat formas, anguillarum, carpionum, ranarum, gallorum quoque & salamandarum, dædalo naturæ opificio. Arx urbis satis firma est, ager vicinus fertilis, ac porro imprimis abundans. Mercatus duos solemnes habet civitas, unum Dominica post *Viri*, alterum Dominica post *Galli*, qui in eos dies rejeçti sunt, propter Lipsienses nundinas, opera Hojeri Comitis Mansfeldici Consiliarii Cæsarei. In hanc urbem convenere anno 1082 Principes Germaniæ, & Hermannum Ducem Lotharingum Comitem Sarrapontanum Romanorum Regem designarunt, fixa etiam illic sede regia. Eum adversarii per contemptum vocabant Regem porraceum. Sequentè vero anno Bremensis Archiepiscopus cum Præfule Hildeshemio, qui Henricum Cæsarem sequebantur, contractis copiis Isebiam obsederunt, & totam, excepta arce expugnarunt, diruperunt, incenderunt, ac vastaverunt. Sed repulsi sunt ab Hermanno Rege. Ferunt ingentem tunc Frisorum numerum, qui sub Henrico militabant, ab Hermanno caelum esse, ope Ernesti Comitis Mansfeldici, in vico qui inde Frisonum appellatur, *die Freystrasse*. Anno 1362 obsessa est iterum à Friderico Lantgravio Thuringiæ & Marchione Misniæ, fratreque ejus Ludovico Episcopo Halberstadiensi: arx etiam tunc valide oppugnata. Sed quum expugnare fratres arcem non possent, ira & indignatione concepta exusserunt pagos circumjacentes, & ingens damnum agris intulerunt, templis & cœnobiis ex mandato Episcopi relictis integris. In bello autem Germanico anno 1542 Albertus Comes Mansfeldicus, qui ob religionem innovatam proscriptus fuit à Carolo Cæsare, ipso die S. Joannis Evangelistæ urbem invasit, arcem occupavit, cives evocatos ad sacramentum sibi præstandum adegit, pecuniam & suppellectilem pretiosam ex arce ablatam Mansfeldiam misit. Idem tamen anno 1550 receptus est à Cæsare in gratiam, & in integrum restitutus. Anno vero 1510 tributus est à Maximiliano I Imperatore Comiti Mansfeldiæ Hojero, atque adeo omnibus hujus ditionis Comitibus, titulus Generosorum, concessumque ipsis, ut pro viridi, rubra cæra uti ipsis liceret. Hæc urbs Martinum Lutherum orbi dedit anno 1483, parentibus Joanne Lutero & Margareta.

Regio est admodum metallifera. Effodiuntur hic saxa fissilia, illa quæ vulgo *Schefferssteyn* ^{Regio indolens.} vocant, cujus generis vix alibi in orbe terrarum reperias. Sunt lapides illi cupro prægnantes, itaque ut igne adusti, maceratique cuprum reddant, atque id non sine maxima argenti copia. Sed hoc mirandum naturæ ludentis spectaculum est, quod idem scribit: esse nempe in hac regione amplissimum & patentissimum lacum, cujus piscium, ranarum, aliarumque reptilium formas atque figuras adeo accurate in ipsis quoque his dictis saxis effigatas atque à natura depictas cernas, ut primò illas dignoscere, atque singulas suis nominibus exprimere queas.

GERMANIA.

O

PPN: 236576100

ULB-Halle KS: D II 7 [] / 2

